

Plan

Diarienummer
511-8632-2016

Jormön

SE0720284

Bevarandeplan för Natura 2000-område

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Foto: Jormön. Länsstyrelsen Jämtlands län.

Fakta om området

Fastställd av Länsstyrelsen: 2018

Namn och områdeskod: Jormön, SE0720284

Län: Jämtlands län

Kommun: Strömsund

Skyddsstatus: SAC (Special Area of Conservation/Särskilt Bevarandeområde)

Övrigt skydd: Inget

Ägandeförhållanden: Enskild markägare

Areal: 198,6 hektar

Utgiven av

Länsstyrelsen Jämtlands län

November 2018

Tryck

Länsstyrelsens tryckeri, Östersund 2018

Löpnummer

2018:102

Diarienummer

511-8632-2016

Publikationen kan laddas ner från Länsstyrelsens hemsida
www.lansstyrelsen.se/jamtland

Innehållsförteckning

Natura 2000	4
Bevarandeplan	4
Tillståndsplikt och samråd	4
Karta och kartverktyg	5
Förklaring av begrepp.....	6
Ingående naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet	8
Beskrivning av området	9
Bevarandesyfte	11
Prioriterade bevarandevärden	11
Bevarandestatus	12
Övergripande bevarandemål	13
Övergripande hotbild.....	14
Prioriterade bevarandeåtgärder	15
Uppföljning	16
Beskrivning av naturtyp och art	17
9070 – Trädklädda betesmarker	17
1948 – Skogsror	19
Naturtypskarta.....	21
Litteratur.....	22

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att reducera risken för utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I art- och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fågelarter i vårt land.

Bevarandeplan

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är skyddat som naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området innehållandes bevarandesyfte, bevarandemål och en förteckning av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, till exempel skydd eller skötsel, ska också beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information om områdets förutsättningar kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, till exempel skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap.27–29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Karta och kartverktyg

Aktuell information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt Natura 2000-område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på "kartverktyget skyddad natur". I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information. Karta över naturtyper hittas efter sökning av område, gå till fliken Kartskikt, avmarkera allt och under Naturtypskarteringar, lägg till Natura naturtypskartan (NNK) och välj Naturtyper (ytor, linjer, punkter). Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shp-fil. För mer information, se Länsstyrelsens hemsida.

Här nedan finns en översiktskarta över områdets belägenhet. En naturtypskarta finns i slutet av denna bevarandeplan.

© Länsstyrelsen Jämtlands län

© Lantmäteriet Geodatasamverkan - GSD

Förklaring av begrepp

Bevarandesyfte

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är alltid att upprätthålla de förtecknade naturtyperna och arterna i "gynnsam bevarandestatus".

Bevarandemål

Bevarandemålen beskriver vad bevarandesyftet innebär i praktiken för förtecknade naturtyper och arter. Målet skall alltså, helst med hjälp av mätbara parametrar, beskriva vad gynnsam bevarandestatus för aktuell art eller naturtyp innebär. Föreligger redan gynnsam bevarandestatus sätts bevarandemålen ofta så att nuvarande förhållanden ska bibehållas.

Bevarandestatus

Bevarandestatus för en naturtyp bestäms av de faktorer som påverkar naturtypen och dess typiska arter. Med påverkan avses något som på lång sikt kan förändra naturtypens naturliga utbredning, struktur, funktion, eller förändra de typiska arternas möjlighet till överlevnad. En naturtyps bevarandestatus anses gynnsam när:

- » dess naturliga eller hävdvotingade utbredningsområde och de ytor den täcker inom detta område är stabila eller ökande, och
- » den särskilda struktur och de särskilda funktioner som är nödvändiga kommer att finnas under en överskådlig framtid, och
- » bevarandestatusen hos dess typiska arter är gynnsam.

Bevarandestatus för en art bestäms av de faktorer som påverkar arten och som på lång sikt kan förändra den naturliga utbredningen eller storleken hos dess populationer. En arts bevarandestatus anses som gynnsam när:

- » uppgifter om den berörda artens populationsutveckling visar att arten på lång sikt kommer att förbli livskraftigt och
- » artens naturliga eller hävdvotingade utbredningsområde inte minskar inom en överskådlig framtid, och
- » det kommer att fortsätta finnas en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer skall bibehållas på lång sikt.

Habitat

Med habitat menas en miljö som är lämplig för en viss art att leva i. I denna bevarandeplan används begreppet naturtyp ofta som synonym till habitat.

Koder

Varje naturtyp och art som omfattas av art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet har en speciell kod. Förteckningen över koder för arter och naturtyper som återfinns i Sverige hittas på Naturvårdsverkets hemsida: <http://www.naturvardsverket.se>

Dessutom har alla Natura 2000-områden en unik kod.

Prioriterad art eller naturtyp

Utpekade som prioriterade i art- och habitatdirektivet eftersom Sverige som medlem i EU har ett särskilt ansvar för dessa. Prioriterade arter och naturtyper är ofta de mest hotade och/eller så finns deras huvudsakliga utbredningsområde inom EU.

Rödlistad art

Rödlistan är en nationell sammanställning av arters status (utdöenderisk) inom landets gränser. Arternas status bedöms med hjälp av ett antal kriterier som omfattar skattningar av populationsstorlek, förekomst, utbredning och trender. Utifrån en sammantagen bedömning placeras arterna i olika rödlistekategorier. Läs mer på Artdatabankens hemsida: <http://www.artdatabanken.se>

Typisk art

Indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på förändringar.

Ingående naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet

Området är utpekad att ingå i nätverket Natura 2000 enligt art- och habitatdirektivet. I tabellerna nedan redovisas samtliga i området påträffade arter och naturtyper som legat till grund för detta. Resterande areal upp till områdets totala areal uppfyller idag inte kriterierna för någon av de naturtyper som ingår i art- och habitatdirektivet.

Ingående arter enligt fågeldirektivet beskrivs nedan i tabell 3. Trots att området inte är utpekad enligt fågeldirektivet listas här de fågelarter som påträffats, eller där spår av arten påträffats, i området och omfattas av det direktivet i tabellen. Att en fågelart är upptagen nedan betyder därför inte nödvändigtvis att den häckar i området. Eftersom området inte har utsetts med avseende på fågeldirektivet nämns inte dessa fågelarter senare i rapporten.

Tabell 1. Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet.

Kod	Naturtyp	Uppskattad areal	Bevarandestatus
9070	Trädklädda betesmarker	120,4	Gynnsam

Tabell 2. Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet.

Kod	Art	Svenskt namn	Bevarandestatus
1948	<i>Calamagrostis chalybaea</i>	Skogsrör	Gynnsam

Tabell 3. Ingående fågelarter enligt fågeldirektivet.

Kod	Art	Svenskt namn
A108	<i>Tetrao urogallus</i>	Tjäder
A127	<i>Grus grus</i>	Trana

Beskrivning av området

Natura 2000-området Jormön är en cirka 200 hektar stor ö i sjön Lill-Jorm ungefär 25 kilometer norr om Gäddede i norra Jämtland. Höjd över havet är 350-370 meter. Berggrunden består av kalkfyllit och dominerande jordart är moig morän med små inslag av torvmark.

Förutom en liten inhägnad gårdstomt brukas hela ön som fritt skogsbete. 120 hektar räknas formellt som skogsbete. Skogsbetesmarken består av en äldre granskog med inslag av björk. Björkandelen har tidigare varit större, men den har huggits ur. Tallen saknas förutom på en liten tallplantering. Det finns endast enstaka sälgar och inga stora rönner, dock är det gott om rönnsly. Enar är ovanliga förutom längs kraftledningen över ön där det även finns gott om videsnår.

Skogen har brukats genom plockhuggning med mera och den har tidigare blivit städad på lågor och dylikt. Andelen död ved har dock ökat på senare tid. Efter stormen "Hilde" 2013 har många nya vindfällen bildats. Brukaren kommer att fortsätta att plocka träd och glesa ut den ännu mer för att förbättra betet och behålla den gamla "bondeskogskaraktären". Skogen är till stora delar ganska gles och lågvuxen och den genombryts ständigt av sumpstråk. Mossfloran i den friska skogsmarken indikerar en tydlig oceanisk påverkan.

Den stora centrala myren är en gammal torvtäkt och vegetationen är mycket fattig av lavristyp. Kärren är i genomsnitt ganska fattiga men främst på nordostsidan finns några områden med antydning till rikare kärrvegetation. På några spridda platser på ön återfinns arten skogsrör. 12 427 individer av arten har registrerats.

Utöver skogsbetesmarken finns omkring 60 hektar hyggen/ungskog, tio hektar myrmarks-impediment och sju hektar öppen gräsmark. Ön har länge använts till bete. Vid avvitrings-mätningen 1833 var ön obebodd och marken obruten, men betet beskrivs som medelgott. Bebyggelse finns dokumenterad sedan 1870 (eventuellt även tidigare) och vid laga skifte 1890 var gränserna för de uppodlade markerna jämförbara med dagens.

Skogsmarken beskrivs noggrant i småskiften bland annat med avseende på betet. Förutom en kortare period under 1960-talet har ön använts som betesmark hela tiden. För djupare kunskap om mulbete i Frostviken och kärlväxterna på ön rekommenderas "Mularnas skog", en studie av Pär Hedberg (se källhänvisningen).

Jormön är utpekad som Riksintresse för naturvård och friluftsliv, ingår i Ängs- och Betesinventeringen samt i LIFE-projektet "Slåtterängar och naturbetesmarker i Jämtland/Härjedalen". Sammantaget har området höga naturvärden. Eftersom Jormön utsetts till Natura 2000-område krävs särskilt tillstånd för avverkning och andra former av exploatering på ön. Detta innebär goda förutsättningar för öns naturvärden att kvarstå även i framtiden förutsatt att betet fortsätter.

I tabell 4 nedan redovisas de rödlistade arter som dokumenterats inom området.

Tabell 4. Rödlistade arter inom Natura 2000-området Jormön.

Rödlistekategorier definieras som: Utdöd (EX), Utdöd i vilt tillstånd (EW), Nationellt utdöd (RE), Akut hotad (CR), Starkt hotad (EN), Sårbar (VU), Nära hotad (NT), Livskraftig (LC), Kunskapsbrist (DD).

Art	Svenskt namn	Rödlistekategori
Picoides tridactylus	Tretåig hackspett	NT
Cortinarius agathosmus	Vitterspindling	NT
Lactarius olivinus	Olivinriska	NT
Hygrophorus inocybiformis	Skäggvaxskivling	VU

Bevarandesyfte

Natura 2000-området Jormön utgörs av en ö med samma namn. Ön består till största del av ett skogsområde präglat av bete, där boskapsdjur har betat kontinuerligt under lång tid. Bevarandesyftet för området är att säkerställa en gynnsam bevarandestatus för områdets ingående naturtyper och art.

Prioriterade bevarandevärden

På Jormön är det prioriterade bevarandevärdet förekomsten av naturtypen *Trädklädda betesmark (9070)* som har präglats av kontinuerligt bete under lång tid. Samt förekomsten av habitatarten *Skogsrör (1948)*.

Bevarandestatus

För att kunna säkra det långsiktiga bevarandet av utpekade naturtyper och art samt bedöma behov och prioriteringar av bevarandeåtgärder krävs en bedömning av det specifika områdets bevarandestatus. Denna bedömning utgår från tillståndet hos ingående naturtyper och art i förhållande till de mål som fastställts för området. Områdets hotbild vägs in för att ge en uppfattning om hur områdets förutsättningar kommer utvecklas i framtiden.

För Natura 2000-området Jormön bedöms bevarandestatusen vara gynnsam.

Motivering

Att området anses ha gynnsam bevarandestatus baseras på att de flesta bevarandemål är uppfyllda. Området betas kontinuerligt vilket också säkras av nuvarande miljöstödsavtal. Åtgärder för att skapa luckighet och minska igenväxningsvegetation har genomförts inom området.

För bevarandestatus för specifika arter och naturtyper se respektive art eller naturtyp.

Övergripande bevarandemål

Nedan listas en sammanfattning av bevarandemålen för området. För mer detaljerade bevarandemål, se bevarandemål för ingående naturtyp och art.

Fortsatt hävd i form av bete ska fortgå där det ska vara välbetat vid vegetationsperiodens slut. Plockhuggning av träd ska fortsätta vid behov för att skapa luckighet och öka ljusinsläppet.

- » Arealen av de olika naturtyperna ska inte minska.
- » Populationerna av typiska arter för naturtyperna ska vara livskraftiga på lång sikt.
- » Endast inhemska arter ska förekomma.
- » Fortsatt hävd i form av bete.
- » Fortsatt plockhuggning vid behov för att öka ljusinsläppet.

Övergripande hotbild

Hotbilden är en utvärdering av de hot som finns mot ingående naturtyp och art, samt mot Natura 2000-området i sig. För en mer detaljerad hotbild, se hotbild för ingående naturtyp och art.

De allvarligaste hoten är sådana som förstör eller allvarligt skadar strukturer, miljöer och funktioner. Exempel på sådana hot är exploatering och skogsbruksåtgärder inom området. Ett hot som utpekats specifikt för detta område är uteblivet eller minskat bete vilket riskerar att skapa igenväxning. Skötsel som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag påverkar naturtypen negativt. Spridning av gödsel och tillskottsutfodring av betesdjur innebär en indirekt näringstillförsel till marken vilket missgynnar den konkurrenssvaga floran.

- » Exploatering av området.
- » Skogsbruksåtgärder i området.
- » Upphört eller minskat bete kan orsaka igenväxning.
- » För kraftig röjning kan minska eller ta bort viktiga livsmiljöer.
- » Gödsling eller stödutfodring har negativ inverkan på floran.

Prioriterade bevarandeåtgärder

För att uppnå bevarandemålen bör följande bevarandeåtgärder genomföras. Åtgärdsförslagen har sin utgångspunkt i och är tänkta att motverka de specifika hot som utpekats för området ifråga och innefattar både allmänna åtgärder (det vill säga hur området respekteras i fysisk planering, tillståndsprövning, naturskydd och naturvård) och specifika åtgärder för Natura 2000-området. De åtgärder som listas här är prioriterade för området.

För att bevara områdets natur- och kulturvärden långsiktigt rekommenderas ett formellt skydd genom naturreservatsbildning eller biotopskydd. För att bevara området krävs ett fortsatt stöd i form av miljöersättning för upprätthållande av gynnsam skötsel. Trots att området är en ö kan närliggande marker på fastlandet ha betydelse ur spridningsekologiskt perspektiv. Markägare och brukare bör informeras om möjligheter att få miljöstödsersättning för att upprätthålla lämplig skötsel av naturvärdena i Natura 2000-området. Markägare och brukare i angränsande områden har stora möjligheter att bistå bevarandet av naturvärdena i Natura 2000-området. Information om dessa naturvärden och lämpligt tillvägagångssätt bör därför finnas tillgängligt. Information om områdets natur och bevarandevärden samt om hur detta bör beaktas ska dessutom vara tillgängligt för allmänheten.

För att undvika påverkan från närliggande markanvändning är väl fungerande skyddszoner vid exempelvis avverkningar, gödsling och kalkning i anslutning till området en viktig del av en långsiktigt hållbar bevarandestrategi. Dit hör även att en naturvårdsanpassning sker hos skogsnäringen med ökad hänsyn vid sjöar och vattendrag i anslutning till Natura 2000-området. Miniminivån för denna hänsyn bör utgå från Skogsstyrelsens rekommendationer.

Kraven på skyddszonernas utseende varierar, bland annat beroende på områdets topografi och markförhållanden. För att nå en flexibel naturvårdsanpassning bestäms skyddszonernas storlek individuellt för varje avverkningsobjekt/varje avverkningsanmälan utifrån de lokala förutsättningarna. Kravet är ett fullgott skydd och en fullgod funktion för att säkerställa den biologiska mångfalden inom området.

En annan viktig åtgärd är att undvika införande av arter som är invasiva och genomföra åtgärder mot de arter som utgör hot mot den naturliga artsammansättningen.

- » Markägare och brukare i närområdet bör informeras om möjligheter att bistå bevarandet av naturvärdena i Natura 2000-området.
- » Bevarandeplan med information om områdets natur- och bevarandevärden ska vara tillgänglig för allmänheten.
- » Vid avverkningar, gödsling, kalkning med mera i områden där vattenföringen leder in i Natura 2000-området måste särskild hänsyn tas.
- » En naturlig artsammansättning ska upprätthållas.
- » Kontinuerlig hävd genom bete bör upprätthållas.

För övriga bevarandeåtgärder, se beskrivning av ingående naturtyp och art.

Uppföljning

Området bör uppföljas kontinuerligt för att upprätthålla en långsiktigt gynnsam bevarandestatus för utpekade arter och naturtyper samt för att kunna utvärdera områdets bevarandeåtgärder och behov av ytterligare åtgärder. I de fall området inte har något formellt skydd är fortlöpande uppföljning av bevarandetillståndet prioriterat.

Om särskilda skötselåtgärder har specificerats för Natura 2000-området bör uppföljning ske med jämna intervall utgående från tidpunkten för senaste åtgärd.

Även verksamheter eller åtgärder som sker i anslutning till Natura 2000-området kan ha en negativ inverkan på de ingående naturvärdena i området, och kan därmed vara skäl för ytterligare uppföljning.

Beskrivning av naturtyp och art

9070 – Trädklädda betesmarker

120,4 hektar

Naturtypen förekommer på fastmark och är torr-blöt och näringsfattig-näringsrik. Träd- och buskskiktets krontäckningsgrad är 30-100 procent och utgörs av inhemska trädslag. Naturtypen inkluderar betade trädklädda hagmarker och betad skog. Områden med något lägre krontäckningsgrad än 30 procent och med mycket höga naturvärden knutna till naturtypen och dess grova lövträd kan klassas som trädklädd betesmark.

Naturtypen ska ha en lång hävdkontinuitet så väl som trädkontinuitet. Inslag av gamla träd ska finnas. Bete förekommer normalt och naturtypen ska hysa värden knutna till beteshävd. I de fall betad skog finns på kalkmark har den ofta en rik marksvampflora som är hävdgynnad. Antalet rödlistade arter som är knutna till naturtypen är högt. Finns det gott om död ved kan även ett stort antal rödlistade arter knutna till sådana substrat finnas i naturtypen.

Bevarandemål för Trädklädda betesmarker (9070)

Arealen av naturtypen ska inte minska utan vara minst samma areal som vid utpekandet. För både hagmarker och betad skog bör trädens krontäcke vara minst 30 procent och för hagmarker maximalt 75 procent. Om naturvårdsmässiga skäl finns i ett specifikt delområde kan krontäckningen dock vara både lägre och högre än dessa värden.

Naturtypen ska innehålla en trädkontinuitet med inslag av gamla träd och en förnygring av träd- och buskskiktet. För betad skog är det viktigt med en kontinuerlig luckighet och gläntor. För både betad skog och hagmarker behövs solinsläpp, både till fältskiktet och till trädstammar och död ved. Markvegetationen ska vara tydligt hävdpräglad eller ha tydliga spår av hävd.

Förekomst av blommande buskar ökar diversiteten och är hemvist för många fjärilar och andra insekter. Förekomst av substrat såsom gamla och/eller grova träd av olika trädslag, död ved främst i form av torrträd och hålträd, men även enskilda lågor med mera av olika trädslag och nedbrytningsstadier är viktiga strukturer för lavar, svampar, insekter och mossor.

Näringsstatusen ska vara naturlig, där ingen gödsling sker utöver från betande djur. Ingen påtaglig minskning av populationerna av de typiska arterna i naturtypen sker. Arealen av naturtypen ska inte minska.

- » Arealen ska uppgå till minst 120,4 hektar.
- » En för naturtypen naturlig artsammansättning.
- » Bibehållet krontäcke av minst 30 procent, för hagmarker som mest 75 procent.
- » Trädkontinuitet med inslag av gamla träd liksom förnygring av träd- och buskskiktet.

- » Solinsläpp till fältskiktet och delar av områdets trädstammar och substrat.
- » Tydligt hävdpräglad markvegetation.
- » Naturlig näringsstatus (ej gödningspåverkat annat än från betande djur).
- » Populationerna av de typiska arterna ska vara livskraftiga på lång sikt.

Hotbild för Trädklädda betesmarker (9070)

Det största hotet mot naturtypen är utebliven röjning av igenväxningsvegetation och minskat eller upphört bete, vilket på sikt leder till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade och ljuskrävande floran och faunan. Ett ökat graninslag utgör också ett hot i lövträdsbärande hagmarker.

En alltför kraftig röjning av buskar och träd missgynnar dock organismer som är beroende av dessa strukturer och bristande träd- och buskförnyring hotar på sikt kontinuiteten av dessa strukturer i naturtypen. Ett alltför högt betestryck kan ge negativa effekter på naturtypen. Risken för överbete är dock inte lika stor i fuktiga marker som i torra.

Skötsel som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag påverkar naturtypen negativt. Spridning av gödsel och tillskottsutfodring av betesdjur innebär en indirekt näringstillförsel till marken vilket missgynnar den konkurrenssvaga floran. Användning av avmaskningsmedel till betesdjuren som innehåller avermectin är negativt för den dynglevande insektsfaunan. Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar påverkar floran negativt. Markexploatering inom området eller i angränsande områden exempelvis från skogsplantering, dikning och täktverksamhet utgör också ett hot mot naturtypen.

- » Minskat eller uteblivet bete kan orsaka igenväxning.
- » För kraftig röjning av träd och buskage samt skötsel som avlägsnar andra småbiotoper.
- » Ett alltför intensivt betestryck ger negativa effekter.
- » Spridning av gödsel och tillskottsutfodring av betesdjuren.
- » Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin.
- » Gödslings- och försurningseffekter påverkar floran negativt.
- » En förändrad markanvändning inom eller i anslutning till naturtypen.

Bevarandeåtgärder för Trädklädda betesmarker (9070)

Kontinuerliga åtgärder i form av hävd alternativt röjning bör tillämpas. För att uppnå detta bör kompetensutveckling och information om miljöersättning till lantbrukare för upprätthållande av gynnsam skötsel erbjudas. Frivilliga avsättningar av trädmiljöer är ett viktigt komplement till det formella skyddet, speciellt i miljöer kring fåbodar. Vidare finns ett åtgärdsprogram som om möjligt bör genomföras, för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet.

- » Bete och återkommande slyröjningar ska upprätthållas.
- » Miljöersättningar till lantbrukare för upprätthållande av gynnsam skötsel.
- » Information och kompetensutvecklingsmöjlighet till lantbrukare.

- » Frivilliga avsättningar av trädmiljöer är ett viktigt komplement till det formella skyddet.
- » Genomförande av åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet.

Bevarandestatus för Trädklädda betesmarker (9070)

För detta område bedöms naturtypen ha gynnsam bevarandestatus. Att området anses ha gynnsam bevarandestatus baseras på att de flesta mål är uppfyllda.

Naturtypen betas kontinuerligt vilket också säkras av ett miljöstödsavtal. Insatser för att skapa luckighet och minska igenväxningsvegetation har också genomförts.

På nationell nivå bedöms naturtypen ha ogynnsam bevarandestatus. Skälen till att naturtypen inte bedöms ha gynnsam bevarandestatus är bristande hävd och igenväxning, för små och fragmenterade arealer, kvävenedfall, gödsling, bristande trädförnyring, för få gamla träd, för lite död ved, bristande landskapsmosaik orsakat av rationellt jord- och skogsbruk och en negativ utveckling för många av arterna som är knutna till naturtypen. Dessutom finns utbredningsluckor i boreal region, vilket till stora delar handlar om minskat skogsbete. Problematiken förväntas bestå framöver.

1948 – Skogsrör

Calamagrostis chalybaea

Skogsrör förekommer främst i fuktig barr- och blandskog med högrörtsvegetation. Den växer ofta utmed bäckar i raviner och i skogssluttningar, men även på plan mark där underlaget är näringsrikt och kalkhaltigt. Arten är kalkgynnad och mycket skuggtålig. Störning i form av markslitage, exempelvis tramp, gynnar etablering av nya individer.

Skogsrör bildar frön på asexuell väg. Arten är främst vindspridd. En rimlig uppskattning av spridningsavstånd är 20 till 50 meter.

Bevarandemål för Skogsrör (1948)

Populationen av skogsrör i området ska vara livskraftig. Utbredning och antal individer ska inte minska annat än inom ramen för naturlig succession och variation. Livsmiljön ska ha en opåverkad hydrologi och inte påverkas av skogsbruksåtgärder.

- » Populationen ska vara livskraftig.
- » I området ska det finnas lämplig livsmiljö för skogsrör.
- » Utbredning och antal individer ska inte minska.
- » Naturlig hydrologi i hela utbredningsområdet.
- » Det ska inte ske några skogsbruksåtgärder i livsmiljön.
- » Uppföljning av förekomst minst vart sjätte år.

Hotbild för Skogsrör (1948)

Skogsbruk, framför allt kalavverkning, ger stora skador på populationer av arten. Dikning och andra markavvattnande åtgärder påverkar kraftigt hydrologin, och sådana åtgärder kan betyda att arten slås ut. Även körskador i samband med skogsbruk (och övrig terrängkörning) kan lätt ge upphov till lokalt ändrad hydrologi med liknande följder.

- » Skogsbruk ger stor negativ påverkan på arten.
- » Markavvattning, exempelvis dikning och ibland i form av körskador, är ett stort hot.

Bevarandeåtgärder för Skogsrör (1948)

Skogsrör är fridlyst och får inte plockas, samlas in, dödas eller skadas på något annat sätt. Vid en eventuell framtida avverkning, gödsling eller kalkning är det viktigt med extra hänsyn i områden där vattenföringen leder in i Natura 2000-området. Naturlig hydrologi ska upprätthållas eller återställas. Terrängkörning som innebär ett betydande markslitage bör undvikas.

- » Fortsatt fridlysning av arten.
- » Vid avverkning bör extra hänsyn tas där vattenföringen leder in i området.
- » Naturlig hydrologi ska återställas och/eller upprätthållas.
- » Påverkan från terrängkörning ska vara obefintlig eller försumbar.
- » Markägare bör informeras om förekomsten av skogsrör i området.

Bevarandestatus för Skogsrör (1948)

För detta område bedöms arten ha gynnsam bevarandestatus. Att arten anses ha gynnsam bevarandestatus baseras på att de flesta mål är uppfyllda.

Artens status bedöms som gynnsam då bete sker kontinuerligt i området, där betesdjurens tramp kan gynna artens spridning. Inga avverkningar är idag aktuella för området dock bör eventuell påverkan av tidigare avverkningar bör uppföljas.

Naturtypskarta

Litteratur

Eide, W. (red.). (2014). Arter och naturtyper i habitatdirektivet – bevarandestatus i Sverige 2013. Uppsala: ArtDatabanken SLU.

Naturvårdsenheten. (2005). Bevarandeplan för Natura 2000-område Jormön SE0720284. Östersund: Länsstyrelsen Jämtlands Län.

Naturvårdsverket. (2003). Natura 2000 i Sverige, Handbok med allmänna råd. Stockholm: Handbok 2003:9.

Naturvårdsverket. (2011). Trädklädd betesmark. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. Stockholm: NV-04493-11.

Naturvårdsverket. (2011). Skogsror. Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2. Stockholm: NV-01162-10.

Naturvårdsenheten. (2004). Jormön – mularnas skog av Pär Hedberg. Östersund: Länsstyrelsen Jämtlands Län. 2004:1.

Läs mer om Natura 2000:

Naturvårdsverkets hemsida
<http://www.naturvardsverket.se>

Länsstyrelsen Jämtlands läns hemsida
<http://www.lansstyrelsen.se>

Länstyrelsen Jämtlands län

Postadress: 831 86 Östersund
Besöksadress: Residensgränd 7
Telefon: 010-225 30 00
jamtland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/jamtland